

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)
11. august 1995*

Eraõigusliku lepingu alusel tasumisele kuuluv transiidimaks –
Samavääarse mõjuga maks

Kohtuasjas C-16/94,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Cour de Cassation Française'i (Prantsusmaa kassatsioonikohtu) eelotsusetaotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleliolevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Édouard Dubois et fils SA ja Général Cargo Services SA

ja

Garonor Exploitation SA,

eelotsust EMÜ asutamislepingu – nüüdse EÜ asutamislepingu – artiklite 9, 12, 13 ja 16 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (viies koda)

koosseisus: koja esimees C. Gulmann, kohtunikud P. Jann, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward (ettekandja) ja L. Sevón,

kohtujurist: A. M. La Pergola,

kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Édouard Dubois et Fils SA ja Général Cargo Services SA, esindajad: advokaat P. Ricard ja advokaat A. Crosson du Cormier, Pariis,

– Garonor Exploitation SA, esindaja: Pariisi advokaadibüroo SCP Guiguet-Bachellier de la Varde,

– Prantsusmaa valitsus, esindaja: välisministeeriumi õigusosakonna välisasjade sekretär N. Eybalin ja sama osakonna talituse juhataja C. de Salins,

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: peaõigusnõunik R. Wainwright, keda abistas advokaat H. Lehman, Pariis,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 16. märtsi 1995. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mille esitasid Édouard Dubois et Fils SA ja Général Cargo Services SA, Garonor Exploitation SA, esindajad: advokaat B. Potier de la Varde ja advokaat J. Dupichot, Pariis, Prantsusmaa valitsus, esindaja: välisministeeriumi õigusosakonna ametnik I. Latournarie, ja komisjon,

olles 18. mai 1995. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Cour de Cassation Française (Prantsusmaa kassatsioonikohus) esitas 4. jaanuari 1994. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse sama aasta 17. jaanuaril, EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse EMÜ asutamislepingu – nüüdse EÜ asutamislepingu – artiklite 9, 12, 13 ja 16 tõlgendamise kohta.

2. See küsimus tõstatati rahvusvahelist maantee terminali haldava äriühingu Garonor Exploitation SA (edaspidi „Garonor”) ning kahe selle kasutaja, äriühingute Édouard Dubois et Fils ja Général Cargo Services SA (edaspidi „Dubois ja Cargo”) vahelises kohtuvaidluses, mis tekkis seetõttu, et viimased ei tasunud lepinguga ettenähtud tasu, mida nimetatakse transiidimaksuks (*taxe de passage*).

3. Garonor on eraettevõtja, kes teenindab Pariisi äärelinnas Aulnay-sous-Bois’ s asuvat rahvusvahelist maantee terminali, milles on kättesaadavad maanteetranspordiks vajalikud era- ja avalikud teenused. Seal asuvad eelkõige tolliasutused, kus saab teha kõiki tollivormistustoiminguid, mida tehakse tavaliselt riigipiiridel.

4. Dubois ja Cargo on tolliasutuste poolt volitatud ekspediitorid, kes korraldavad klientidele kaubavedu enda nimel ja vastutusel ning kohustuvad muu hulgas täitma tolliformaalsusi. Sel eesmärgil on nad Garonorilt üürile võtnud ametiruumid ja sanitaar- ja tualettruumid ning kasutavad bussi- ja raudteejaamade ooteplatvorme.

5. Lisaks üüritasule maksavad Dubois ja Cargo Garonor’ile kindlasummalist transiidimaksu iga rahvusvahelist sõitu tegeva sõiduki pealt, mis nende territooriumile siseneb või sealt väljub ja maantee terminalis tollivormistustoiminguid teeb. See transiidimaks, mis arvutatakse ekspediitorite igakuiste aruannete põhjal, on ette nähtud Garonor’ga sõlmitud lepingu tüüptingimustes.

6. 1984. aastal keeldusid Dubois ja Cargo transiidimaksu tasumisest, väites, et Garonor katab sellega kulusid, mis tal tekkisid seoses tolliasutuste kasutatava TIR’i (*Transport International Routier*) parkimisala ehitamise ja hooldamisega. Kuivõrd tolliasutused on alates 1981. aastast nõustunud tollivormistustoimingute tegemisega ekspediitorite ametiruumides, ei ole transiidimaksu tasumine nende arvates enam põhjendatud.

7. 10. mail 1988 algatas Garonor Tribunal de Commerce de Paris's (Pariisi kaubanduskohtus) Dubois' ja Cargo vastu menetluse. Kohus määras eksperdi, et see uuriks eelkõige transiidimaksu käsitlevaid tüüptingimusi Garonor'i lepingus, võttes arvesse praktikat teistes maantee terminalides. Eksperdi esitatud aruande kohaselt olid ka kõik teised enne Garonor'i asutamist tegutsevad rahvusvahelised terminalid kehtestanud seda liiki maksud ning et see on üldkasutatav viis teiste katmata kulude rahastamiseks. Tribunal de Commerce de Paris tegi 12. juunil 1990. aastal otsuse, mille kohaselt Dubois ja Cargo on kohustatud transiidimaksu maksma, ning mõistis neilt tasumata summad koos kahjutasuga välja.

8. Cour d'Appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohtus) ei tühistanud oma 27. juuni 1991. aasta otsusega kõnealust kohtuotsust ning suurendas hoopis apellantide poolt makstava rahasummat. Äriühingud Dubois ja Cargo esitasid seejärel kassatsioonkaebuse, mille põhjendused olid piiratud üksnes riigisiseste õigusnormidega.

9. Cour de Cassation Française tõstatas omal algatusel õigusliku küsimuse, kas antud juhul võib olla tegemist EÜ asutamislepingu artiklite 9, 12, 13 ja 16 rikkumisega. Märkides, et „peale parkimisala hooldusega seotud kulude katmise on vaidlusalune „maks” mõeldud selleks, et hüvitada äriühingule Garonor need kulud, mis kaasnevad avalike teenuste osutamisega tolli- ja veterinaarasutuste poolt”, tahab ta kindlaks teha, kas see „maks” on käsitletav samaväärse mõjuga maksuna viidatud õigusnormide tähenduses.

10. Rõhutades, et Euroopa Kohus ei ole veel teinud otsust sellises kohtuasjas, mis käsitleks mitte riigi või riigiasutuse poolt kehtestatud, vaid eraisikute vahelisest lepingust tulenevaid, finantseerimiskulutusi, peatas Cour de Cassation Française menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmise küsimuse:

„Kas Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artiklid 9, 12, 13 ja 16 kohalduvad transiidimaksule, mis on mõeldud selleks, et hüvitada eraettevõtjale tema kulud, mis kaasnevad tolli- ja veterinaarasutuste poolt avalike teenuste osutamisega ning mida ei ole kehtestanud riik, vaid mis tulenevad lepingust, mille see ettevõtja on oma klientidega sõlminud?”

11. Esiteks tuleb märkida, et eelotsusetaotluses nimetatud õigusnormid käsitlevad üksnes liikmesriikidest pärit tooteid ja juba vabas ringluses olevaid kolmandatest riikidest pärit tooteid.

12. Teiseks, kuna põhikohtuasjas vaidluse aluseks olevad asjaolud leidsid aset pärast üleminekuperioodi lõppu, siis piisab sellest, kui käsitleda eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimust asutamislepingu artiklite 9 ja 12 seisukohast.

13. Eelotsusetaotlusest nähtub, et märkimisväärne osa vaidlusalusest maksust on mõeldud nende kulude katmiseks, mis kaasnevad avalike teenuste osutamisega tolli- ja veterinaarasutuste poolt.

14. Asutamislepingu artiklid 9 ja 12 kohustavad aga liikmesriike võtma kaupade üle piiri liikumise tõttu tehtava kontrolli ja täidetavate formaalsuste kulud enda kanda. Euroopa

Kohus on sedastanud, et sanitaarkontrolliga kaasnevad kulud peab kandma riigi elanikkond, kes tervikuna saab kasu ühenduse kaupade vabast liikumisest (vt 5. veebruari 1976. aasta otsust kohtuasjas 87/75: Bresciani, EKL 1976, lk 129, punkt 10).

15. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kuulu maks, mis on kehtestatud piiri ületavate kaupade maksustamiseks, asutamislepingu artiklite 9 ja 12 kohaldamisalasse, juhul kui see on tasu ettevõtjale tegelikult ja individuaalselt osutatud konkreetse teenuse eest ja on selle teenusega proportsionaalne (vt 26. veebruari 1975. aasta otsust kohtuasjas 63/74: Cadsky, EKL 1975, lk 281).

16. Mitte midagi ei viita aga selle, et kõnealune maks vastab nendele tingimustele.

17. Esiteks kohaldub see üldiselt kõikidele rahvusvahelisel läbisõidul olevatele sõidukitele, mille koorem on tollivormistusel maantee terminali territooriumil.

18. Teiseks, isegi kui tolliprotseduuride täitmine riigi piires annab ettevõtjatele teatavad eelised, on need seotud tolliformaalsustega, mis on sõltumata nende täitmise kohast alati kohustuslikud. Veelgi enam, need eelised tulenevad alati ühenduse transiidiprotseduurist, mis on kehtestatud nõukogu 18. märtsi 1969. aasta määrusega (EMÜ) nr 542/69 (EÜT L 77, lk 1) ja 13. detsembri 1976. aasta määrusega (EMÜ) nr 222/77 (EÜT L 38, lk 1), eesmärgiga suurendada kaupade liikumise sujuvust ja hõlbustada transporti ühenduse piires. Seega ei saa kõne alla tulla mis tahes tasu võtmine ühisturu huvidega kooskõlas olevate tollivormistusteenuste eest (vt 17. mai 1983. aasta otsuseid kohtuasjas 132/82: komisjon v. Belgia Kuningriik, EKL 1983, lk 1649, punkt 13, ja kohtuasjas 133/82: komisjon v. Luksemburgi Suurhertsogiriik, EKL 1983, lk 1669, punkt 14).

13. Nendel asjaoludel rikub liikmesriik talle asutamislepingu artiklitega 9 ja 12 kehtestatud kohustusi, kui ta jätab ühendusesiseses kaubanduses ettevõtjate kanda tollikontorite tehtava kontrolli ja täidetavate haldusformaalsuste kulud (vt 30. mai 1989. aasta otsust kohtuasjas 340/87: komisjon v. Itaalia Vabariik, EKL 1989, lk 1483, punkt 17).

20. Ei ole oluline, millist laadi meetmega jäetakse üks osa tolliasutuste töökuludest ettevõtja kanda. Olenemata sellest, kas rahaline maks kehtestatakse ettevõtjale ametiasutuse ühepoolse meetmega või, nagu käesolevas põhikohtuasjas kõne all oleval juhul, mitmete eraõiguslike lepingutega, tuleneb see alati otseselt või kaudselt sellest, et asjaomane liikmesriik rikub rahalisi kohustusi, mis on talle kehtestatud asutamislepingu artiklitega 9 ja 12.

21. Esitatud põhjendustest lähtudes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele vastata, et EÜ asutamislepingu artiklid 9 ja 12 kohalduvad transiidimaksule, mis on mõeldud selleks, et hüvitada eraettevõtjale tema kulud, mis kaasnevad tolli- ja veterinaarasutuste poolt avalike teenuste osutamisega, isegi kui see ei ole kehtestatud riigi poolt, vaid tuleneb lepingust, mille see ettevõtja on oma klientidega sõlminud.

Kohtukulud

22. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsusmaa valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulused ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastuseks Cour de Cassation Française'i 4. jaanuari 1994. aasta eelotsusetaotlusega esitatud küsimusele, otsustab:

EÜ asutamislepingu artiklid 9 ja 12 on kohaldatavad transiidimaksu suhtes, mis on mõeldud selleks, et hüvitada ettevõtjale tema kulud, mis kaasnevad tolli- ja veterinaarasutuste poolt avalike teenuste osutamisega, isegi kui see ei ole kehtestatud riigi poolt, vaid tuleneb lepingust, mille see ettevõtja on oma klientidega sõlminud.

Gulmann

Jann

Moitinho de Almeida

Edward

Sevón

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 11. augustil 1995. aastal Luxembourgis

R. Grass

C. Gulmann

Kohtusekretär

Viienda koja esimees